

Randvoorwaarden voor training

Als iemand bij me komt voor een gedragsconsult dan bestaat de hulpvraag zelden uit één mooi afgebakend probleem. Zo ook bij Border Collie Tika van 7 maanden die bij me kwam omdat ze op meerdere gebieden problematisch gedrag liet zien. Om met haar aan de slag te gaan, moest er echter eerst aan haar motivatie worden gewerkt.

Beschreven therapie is uitgevoerd door een gecertificeerde kynologisch gedragstherapeut (KGT), lid van de NVGH (Nederlandse Vereniging van Gedragstherapeuten voor Honden). De KGT heeft hiervoor een meerjarige opleiding gevolgd en moet - om lid te zijn van deze beroepsvereniging - jaarlijks bijscholingen volgen. Therapieën en trainingen zijn altijd gebaseerd op een uitgebreide anamnese aan de hand van een vragenlijst en gesprek(en) met de eigenaar. Geen situatie is hetzelfde en geen hond is hetzelfde. Toegepaste therapie kan dus niet zomaar op andere situaties toegepast worden.

Tika viel uit naar andere honden aan de lijn en dan maakte het niet uit welke soort honden, groot en klein, teef en reu. Ze vond het allemaal moeilijk. Ook liet ze heel duidelijk angstgedrag zien bij onbekende mensen of mensen die ze maar af en toe zag zowel thuis als buitenshuis. En tenslotte vertoonde ze heel heftig najaaggedrag bij alle verkeer met

wielen. Dit laatste had al meerdere malen tot gevaarlijke situaties geleid, aangezien ze enkele keren los was geschoten met lijn en al en achter tractors en auto's aan was gerend. Kortom, er was wel wat werk aan de winkel bij deze dame.

Meerdere problemen niet tegelijk aanpakken
Bij een meervoudig gedragsprobleem is het prettig om goed duidelijk te krijgen wat voor de eigenaar op dat moment de meeste prioriteit heeft. Uiteindelijk is het wel belangrijk om alle problemen aan te pakken, maar het is ontzettend moeilijk en vaak ook niet haalbaar voor veel eigenaren om alles tegelijk te gaan doen. Ieder probleem heeft immers zijn eigen aanpak nodig en vergt ook verschillende trainingsmiddelen/methoden en de nodige tijdsinvestering.

In het geval van Tika wilde ik eerst aan twee randvoorwaarden werken

In overleg besloten we om eerst te werken aan haar angst voor onbekende mensen omdat dit iets was dat ze niet altijd zelf in de hand hadden en op dagelijkse basis moeilijker konden vermijden. Dit in tegenstelling tot het tegenkomen van andere honden en verkeer. Ze woonden immers in het buitengebied en zowel honden als verkeer tijdelijk vermijden was prima haalbaar. Bovendien was het wel erg fijn als Tika minder bang was voor onbekenden en ook vaker mee kon naar het werk van een van beiden, zodat ze niet te veel alleen was.

Om te werken aan een gedragsprobleem is het belangrijk om te kijken naar de individuele hond en wat hij nodig heeft om zijn gedrag te veranderen. In het geval van Tika wilde ik eerst aan twee randvoorwaarden

werken, zodat we konden gaan trainen op het verminderen van haar angst voor mensen.

Beloningsgevoeligheid vergroten

Uit ons gesprek was gebleken dat Tika niet graag at en ook eigenlijk moeilijk zowel binnen als buiten echt goed af te leiden was met voer. Spelen deed ze wel graag, maar absoluut niet op de momenten die haar spanning gaven zoals de ontmoeten met andere mensen, honden of verkeer. Mijn eerste doel was dan ook om haar beloningsgevoeligheid groter te maken. Om gedrag om te buigen/veranderen, ofwel te herconditioneren, moet er iets zijn waar je de hond mee kan belonen. En in de meeste gevallen is voer simpelweg het gemakkelijkste voor de eigenaar om in te zetten. Wil je hond niet graag eten, dan is het zaak om hier iets mee te doen.

Allereerst kijk ik kritisch naar het voer en indien nodig proberen we ander voer. Vaak laten eigenaren van een hond met weinig eetlust de voerbak dan maar de hele dag staan, om te zorgen dat hun hond in ieder geval nog af en toe wel iets eet. Dit werkt echter alleen maar in de hand dat een hond slechter eet, want het voer is altijd beschikbaar en verliest daarmee ook deels zijn waarde. Bovendien worden brokjes gewoon taai of verliezen hun geur en is het minder lekker.

Het advies is om voer af te wegen voor de hele dag en dat te gebruiken om de hond gedurende de dag mee te belonen voor het doen van diverse oefeningen. Hierdoor moet de hond werken voor het voer en krijgt het meer waarde, want geloof het of niet, honden werken heel graag voor hun voer. Het betekent meteen ook dat voer gelijk staat voor contact met zijn baas, iets wat voor veel honden echt belangrijk is. Bij Tika had dit na een week al meteen het effect dat ze veel beter ging eten en zelfs voor haar eigen brokken wilde werken i.p.v. alleen maar voor super lekkere snacks.

De hond leren dat hij keuzes heeft

Voor een hond is het hebben van invloed op een situatie heel belangrijk om zich prettig te voelen. Met name voor een angstige hond is dit een voorwaarde om niet meteen in een verdedigingsreactie te schieten zoals blaffen en grommen als hij geconfronteerd wordt met zaken die voor hem spannend zijn. Bij traditionele training wordt nog veel gebruik gemaakt van lokken en belonen voor het juiste gedrag. Dit is voor het aanleren van bijvoorbeeld gedragingen zoals zit, af, staan etc. helemaal prima. Bij de hond is er dan geen achterliggende emotie die

hem eventueel belemmert in het uitvoeren dan die gedragingen (uitzonderingen daargelaten). Hij heeft ook geen invloed op wat hij moet doen. Hij wacht op een commando, voert dat uit en krijgt zijn beloning.

Als een hond angstig is en dus een zeer heftige emotie als onderliggende motivatie voor gedrag heeft, wordt het moeilijker om die commando's op te volgen. Hij wil wellicht dat voer of speeltje als beloning wel, maar het verandert niet meteen iets aan zijn emotie. Als hij daarvoor een drempel moet nemen waar hij eigenlijk niet zelf voor kiest wordt het lokken met voer meer dwang dan eigen keuze.

Door je hond te leren om zelf na te denken en keuzes te maken, ontdekt hij dat hij zelf controle heeft over het ontvangen van de beloning. We noemen dit 'shapen': we geven geen commando's, maar wachten tot de hond bepaald gedrag laat zien en belonen dit. Dit helpt hem te groeien in zijn zelfvertrouwen en zorgt er tevens voor dat hij in nieuwe situaties zoals in dit geval ontmoetingen met nieuwe mensen kan gaan ervaren dat hij zelf ook keuzes heeft. Een proces dat natuurlijk niet van vandaag op morgen in gang wordt gezet, maar dat net als werken aan beloningsgevoeligheid een stukje van de puzzel is voor het veranderen van het gedrag van een hond.

En dan stapjes maken in de probleemoplossing. Nu was het zaak om te starten met de eerste stap richting haar angst voor onbekenden. De eigenaren hadden hiervoor wel de hulp nodig van hun bezoek, maar ook het personeel op het werk. Iedereen kreeg een heel eenvoudige opdracht. 'Gedraag je alsof Tika niet bestaat, gedurende je hele bezoek'. Dit was de eerste stap voor Tika om te leren dat onbekende mensen niet bedreigend zijn. Als

Hij wil wellicht dat voer of speeltje als beloning wel, maar het verandert niet meteen iets aan zijn emotie

niemand naar haar kijkt, probeert haar te aaien of haar over probeer te halen om dichterbij te komen met iets lekkers, kan ze op eigen tempo bepalen hoe en of ze contact wil maken.

Voorspelbaar

Al na een paar keer bezoek op deze manier te hebben ontvangen, veranderde het gedrag van Tika. Het blaffen, grommen en happen naar bezoek was na een aantal keer al fors verminderd en ze ging nu na een paar minuten gewoon liggen. Ze had een keuze gekregen en het begon voorspelbaar te worden dat als er iemand vreemd binnenkwam dat dit voor haar geen consequenties had en dat ze er niets mee hoefde te doen. Het zal nog wel een tijdje duren voor ze onbekende mensen oké zal vinden, maar de eerste stappen naar ontspanning hierin zijn gezet. Bovendien valt er bij de eigenaren een last van ze af en durven ze weer bezoek te laten komen.

De aanzet voor het werken aan alle problemen is gemaakt met het veranderen van de beloningsgevoeligheid, het werken aan meer zelfvertrouwen en het dagelijkse terugkerende positieve effect van steeds minder reageren op

onbekende mensen. Het kost uiteraard nog wel wat tijd om ook met de andere problemen goed resultaat te gaan zien en daar zullen per probleem nog stappen gezet moeten worden. De komende maanden dan ik hen ook verder begeleiden hierin. Maar de basis voor het trainbaar maken van hun hond is nu gelegd en dat is een fijne uitgangspositie die een goede uitkomst zeer waarschijnlijk maakt. ■

OVER DE NVGH

De Nederlandse Vereniging van Gedragstherapeuten voor Honden (voorheen Alpha) is sinds 1997 de beroepsvereniging die belangen behartigt van haar (op HBO niveau afgestudeerde) leden en goede therapeutische behandeling door haar leden bevordert en bewaakt. Voor meer informatie verwijzen wij graag naar de site: <http://nvgh.nl>

